

سال 2022 واري ٻوڏ دوران بنيادي ڍانچي کي پهتل نقصان جي مرمت ۽ نئين سر بحاليءَ لاءِ ماحولياتي ۽ سماجي انتظام جو منصوبو- اضافي ماليات

حيدرآباد زون پروجيڪٽ جا علائقا

درياءَ خان ڀمپنگ اسٽيشن کان نئين درياءَ خان شاخ نالي تائين پاڻي نڪال جي سهولت، حيدرآباد شهر آرڊي 0 کان آرڊي 14 ۽ واڌ واه کان سنڌو درياءَ تائين- فسادي واه آرڊي 0 کان 07 ذريعي- طرفاني برساتن جي پاڻي نڪال جي سهولت مهيا ڪرڻ

سنڌ فلڊ ايمرجينسي ري-هيبيليٽيشن پروجيڪٽ (ايس ايف اي آر پي)- اضافي
ماليات
آپاشي کاتو، حڪومت سنڌ

INFOTECH SOLUTIONS & CONSULTANTS

ايگزيڪيٽو خلاصو

سنڌ فلڊ ايمرجنسي ري-هيبلٽيشن پروجيڪٽ (ايس ايف اي آر پي)- اضافي ماليات جو مقصد ٻوڏ کان بچاءَ واري نظام کي مضبوط بنائڻ، آبپاشي ۽ ساڄي ڪپ واري زمين جي سطح تي پاڻيءَ جي نيڪال واري سرشتي ۾ بهتري آڻڻ آهي. انهيءَ کان علاوه، هي منصوبو اوچتي ٻوڏ سبب ايندڙ تباهيءَ کي گهٽائڻ لاءِ ننڍا نوان ڊيم/بچاءَ بند ٺاهڻ وارن ڪمن ۾ به شامل آهي. اميد ٿي ڪجي ته هي منصوبو 1200000 ماڻهن جي آبادي، 1810000 گهرن ۽ 3770000 ايڪڙ پوک کي طوفاني برساتن کان بچائيندو.

هي منصوبو ٽن مکيه جرن تي مشتمل آهي: بنيادي ڍانچي کي ٻيهر بحال ڪرڻ (جزو 1) قدرتي آفتن جو مقابلو ڪرڻ ۽ فني مدد لاءِ ادارن کي مضبوط بنائڻ (جزو 2) منصوبي جو انتظام ۽ انهيءَ تي عملدرآمد جو خرچ (جزو 3).

ماحولياتي ۽ سماجي انتظام جو منصوبو (اي ايس ايم پي) ماحولياتي ۽ سماجي اثرن ۽ انهن اثرن کي گهٽائڻ لاءِ بنيادي ڍانچي کي ٻيهر بحال ڪرڻ يعني جزي-1 جي ترجماني ڪري ٿو. هن دستاويز ۾ انهن اسڪيمن تي ڌيان ڏنو ويو آهي جن تي ضلع حيدرآباد ۾ عملدرآمد ٿي رهيو آهي، يعني درياءَ خان پمپنگ اسٽيشن کان نئين درياءَ خان شاخ نالي تائين پاڻي نيڪال جي سهولت، حيدرآباد شهر آرڊي 0 کان آرڊي 14 ۽ واڌ واه کان سنڌو درياءَ تائين- فساد واه آرڊي 0 کان 07 ذريعي- طوفاني برساتن جي پاڻي نيڪال جي سهولت مهيا ڪرڻ.

شروعاتي چنڊچاڻ جي طءَ ٿيل معيار موجب، ذيلي منصوبي تي عملدرآمد ٿيڻ سان گهٽ درجي جا ۽ وچٿرا ماحولياتي ۽ سماجي اثر پئجي سگهن ٿا. امڪان آهي ته اهي خدشا عارضي رهندا، انهن جي تلافِي ڪري سگهبي ۽ پروجيڪٽ واري ايراضيءَ تي انهن جا اثر ڊگهي عرصي تائين نه رهندا. ماحولياتي ۽ سماجي انتظام جي هن منصوبي (اي ايس ايم پي) کي عالمي بئنڪ جي تحفظ ۽ سلامتي واري تيم جي صلاح سان اهڙي طرح تيار ڪيو ويو آهي جو ذيلي پروجيڪٽ ۾ گهٽ نوعيت جي خدشن جو تدارڪ ڪري سگهجي. بحاليءَ ۽ مرمت جا ڪم شيڊيول 2 ۽ سنڌ ماحولياتي تحفظ واري اٿارٽي (اي پي اي)، ماحولياتي جانچ پڙتال واري اٿارٽي (آءِ اي اي) ماحولياتي اثرات جي چڪاس اٿارٽي (اي آءِ اي) جي نظرثاني شده ضابطن جي دائري ۾ اچن ٿا. تنهنڪري، ڪوبه اعتراض ناهي سرٽيفيڪيٽ يا اين او سي وٺڻ لاءِ 21 مئي 2024 تي سنڌ جي ماحولياتي تحفظ واري اٿارٽي (ايس اي پي اي) وٽ ابتدائي ماحولياتي جانچ پڙتال (آءِ اي اي) ناهي جمع ڪرائي وئي آهي.

ذيلي پروجيڪٽ ايراضيءَ جو ماحولياتي ۽ سماجي بيس لائين، مٿاهين سطح ۽ زير زمين پاڻيءَ جي معيار سان گڏوگڏ آسپاس جي فضا ۽ گوڙ گهمسان جي سطح جي تجزيي سان طءُ ڪيو ويو. ماحولياتي معيار جي چڪاس جي بيس لائين موجب ذيلي پروجيڪٽ جي سڀني هنڌن جا انگ اکر قابل قبول سطح ۽ سنڌ اينوائرنمينٽل ڪوالٽي اسٽئنڊرڊ جي طءُ ڪيل حدن اندر آهن. انهيءَ کان علاوه، پروجيڪٽ جي ايراضيءَ اندر، پاڻيءَ ۾ حل ٿيل مختلف ذرڙن (تي ڊي ايس) جي مٿاهين سطح نظر آئي آهي. ذيلي پروجيڪٽ جي علائقي ۾ مقامي يا خطري ۾ پيل جانورن يا مخصوص نباتات جي ڪنهن به قسم کي بند ناهي ڪيو ويو. هي علائقا جهنگلي جانورن جي ڪنهن پناهگاه يا محفوظ قرار ڏنل علائقن جي ڀرسان ناهن.

ذيلي پروجيڪٽ جي مختلف علائقن مان زميني نمونا وٺڻ جو ڪم، ميسرس ڊڪام ليبارٽري ڪيو جيڪا سنڌ جي ماحولياتي تحفظ واري اٿارٽي (ايس اي پي اي) کان منظور شده آهي. سنڌ اينوائرنمينٽل ڪوالٽي اسٽئنڊرڊ 2016 (ايس اي ڪيو ايس) مطابق انهن گڏ ٿيل نمونن جي چڪاس ڪئي وئي.

ذيلي پروجيڪٽ جي ايراضيءَ، 2 اي واري حصي ۾ اچي ٿي. انهيءَ زمين جي زلزلي جنبش ماپ (پي جي اي) 0.8 کان وٺي 1.6 تائين آهي. هتان جو گرمي پد اپريل، مئي ۽ جون مهينن ۾ 41 سيلسيس کان ٽپي وڃي ٿو. هن علائقي ۾ برساتن پوڻ جي سراسري سالياني ماپ 0.03 کان 4.76 انچ آهي.

هن منصوبي جي مقرر ڪيل علائقي ۾ سماجي بيس لائين جوڙڻ لاءِ مختلف ڳوٺن ۽ آبادين ۾ سروي ڪيا ويا ۽ صلاحون ورتيون ويون. ڳوٺن جي چونڊ انهي بنياد تي ڪئي وئي ته حڪمت عملي جي حوالي سان اهي منصوبي جي اثر نفوذ واري راهداري کي ڪيترا ويجهو آهن ۽ ذيلي پروجيڪٽ تي انهن جا ڪهڙا سڌا سنوان اثر پوندا. ڳوٺن جي نمائندن ۽ ٻين مکيه شراڪت دارن، هنن قدامت جي حوالي سان سنڌ جي آبپاشي کاتي جي سرگرم ڪردار جي گهڻي تعريف ڪئي. ڳوٺاڻن مطابق، کين اميد آهي ته تجويز ڪيل سرگرمين تي عملدرآمد ٿيڻ سان سندن گهرن جو بچاءُ ٿيندو، روزي روتي ۽ آمدني جي وسيلن جي حفاظت ٿيندي، لڏپلاڻ جو خطرو گهٽجي ويندو ۽ اهڙي ريت، سندن غربت ۾ گهٽتائي ايندي.

ماحولياتي ۽ سماجي معاملن جو تدارڪ ڪرڻ لاءِ، ذيلي پروجيڪٽ جي چنڊچاڻ هڪڙي فهرست وسيلي عمل ۾ آندي وئي. انفرادي فهرستون ڀرڻ لاءِ زميني سروي ڪيو ويو. انهن سرويئن دوران جيڪي به ماحولياتي ۽ سماجي خدشا قلمبند ٿيا، ماحولياتي ۽ سماجي انتظام جي منصوبي (اي ايس ايم پي) جي تشڪيل دوران تن تي غور ڪيو ويو. بحاليءَ ۽ مرمت جا وڏا ڪم گُل ايراضيءَ تائين محدود رهندا. انهي ايراضي اندر عوامي استعمال جي ڪنهن عمارت يا ڪاروباري سرگرمين جو ڪو

وجود ناهي ڏنو ويو. اڻ سڌي طرح ناڪاري اثرن جو ڪاٿو تجويز ڪيل سرگرمين جي وچ واري هنڌ 50 فوٽن تي لڳايو ويو. ذيلي پروجيڪٽ ويجهو قديم آثارن جي ڪا به جاءِ قدرتي ثقافتي وسيلا يا قبرستان نظر نه آيا جن جو اڏاوتي ڪمن جي نتيجي ۾ متاثر ٿيڻ جو خدشو هجي. اڏاوت واري مرحلي ۾ سماجي طور حساس جايون جهڙوڪ: مسجدون، اسڪول، بنيادي صحت مرڪز ۽ قبرستان وغيره اڻ سڌي طرح متاثر ٿيڻ جو امڪان آهي پر اهي اثر عارضي هوندا ۽ (نقصان گهٽائيندڙ تدبيرون اختيار ڪرڻ سان) انهن جي تلافِي ٿي سگهي ٿي.

اڏاوتي ڪمن ۾ آساني پيدا ڪرڻ لاءِ، ڪنهن به مذڪوره وڻ کي هٽائڻ جي ضرورت ناهي. انهن مان ڪوبه وڻ، آءِ يو سي اين جي انهي فهرست ۾ ناهي جن کي ختم ٿيڻ جو خطرو هجي. تعميراتي ڪمن کي سولو بنائڻ لاءِ، اڏاوتي ڪم شروع ٿيڻ کان اڳ وڻن جي تفصيل يا انوينٽري تيار ڪئي ويندي جنهن جو ذميوار اڏاوتي ڪمن جو نيڪيدار هوندو. زميني سروي دوران ذيلي پروجيڪٽ واري علائقي ۾ ڪي به تحفظ ڏنل پيلا يا ڪنهن مخصوص نباتات يا جانورن جو ڪوبه خطري ۾ پيل قسم نه ڏنو ويو آهي.

اڏاوتي ڪم ڪندڙ مزدورن جي پيشي سان لاڳاپيل صحت ۽ حفاظت کي يقيني بنائڻ لاءِ هڪ مڪمل طريقي ڪار تيار ڪيو ويو آهي. انهيءَ ۾ بيمارين ۽ حادثن کان بچڻ لاءِ مستقل چڪاس، مزدورن ۽ ڳوٺاڻن کي صحت-صفائي جي ڄاڻ ڏيڻ، صفائي سٿرائي لاءِ قدم کڻڻ، هنگامي بنيادن تي ترت سهائتا جي طريقن تي عمل ڪرڻ، صفائي جون گهريل سهولتون ڏيڻ، پيئڻ جو صاف پاڻي ۽ مزدورن لاءِ گند جي دٻن جي فراهمي شامل آهن. هي سمورا ڪم سنڌ فلڊ ايمرجنسي ري-هيبيليٽيشن پروجيڪٽ (ايس ايف اي آر پي) لاءِ خاص طور تيار ڪيل ليبر مئنيجمنٽ پراسيجر مطابق ۽ بغير ڪنهن رڪاوٽ جي انهي پروسيجر سان ڳنڍيل آهن.

سنڌ فلڊ ايمرجنسي ري-هيبيليٽيشن پروجيڪٽ (ايس ايف اي آر پي) توڙي موجوده ماحولياتي ۽ سماجي انتظام جي منصوبي (اي ايس ايم پي) تي عملدرآمد لاءِ، عملدرآمد وارو شعبو يا پروجيڪٽ امپليمينٽيشن يونٽ (پي آءِ يو) سنڌ جو آبپاشي کاتو ذميوار هوندو جنهن جو سربراه پراجيڪٽ ڊائريڪٽر آهي. پروجيڪٽ امپليمينٽيشن يونٽ (پي آءِ يو) ڪنسٽرڪشن سپروائيزر ڪنسلٽنٽ (سي ايس سي) جون خدمتون به حاصل ڪيون آهن جيڪو اڏاوتي ڪمن جي نگرانيءَ لاءِ ذميوار هوندو. انهي کان علاوه، اڏاوتي ڪمن جو نيڪيدار، نقصان کي گهٽ ڪرڻ وارا قدم سرانجام ڏيڻ ۽ موجوده اي ايس ايم پي ۾ ٻڌايل ٻين ضرورتن جي پورائي لاءِ ماحولياتي، سماجي، صحت ۽ تحفظ جو/ليبر آفيسر مقرر ڪندو.

ماحولياتي ۽ سماجي انتظام جي منصوبي (اي ايس ايم پي) تي عملدرآمد لاءِ -/12344000 رپين جي
ڌار بجيٽ رکي وئي آهي.